

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 164/2025-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-24C/71/2020 (pôvodne Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 24C/71/2020) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-24C/71/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. decembra 2024 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie svojej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-24C/71/2020 (pôvodne okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24C/71/2020). Sťažovateľ zároveň navrhoval, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov a priznal mu finančné zadostučinenie vo výške 6 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia. Doplnením podania zo 17. januára 2025 zvýšil sťažovateľ požadované finančné zadostučinenie na 7 000 eur a ďalším doplnením z 18. februára 2025 ho zvýšil na 7 500 eur. Tretím doplnením podania zo 14. apríla 2025 sťažovateľ znova zvýšil požadované finančné zadostučinenie na 8 000 eur, pričom ako prílohu k podaniu pripojil prvostupňový rozsudok mestského súdu č. k. B5-24C/71/2020-520 z 19. februára 2025, ako aj svoje odvolanie proti tomuto rozsudku z 24. marca 2025.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ je žalobcom v konaní, v ktorom si žalobou z 18. novembra 2020 uplatnil na okresnom súde (predchodca mestského súdu, pozn.) proti žalovanému (Všeobecná zdravotná poisťovňa a. s.) nárok na zaplatenie nákladov zdravotnej starostlivosti poskytnutej sťažovateľovi v zahraničí. Posledným úkonom mestského súdu, ktorý evidoval sťažovateľ, bolo nariadenie termínu pojednávania na 19. február 2025. Ústavný súd dožiadaním v informačnej kancelárii mestského súdu zistil, že na pojednávaní 19. februára 2025 bolo uznesením vyhlásené dokazovanie za ukončené a bol vyhlásený rozsudok.

3. Podľa sťažovateľa postupoval mestský súd nesústredene a neefektívne, pretože napadnuté konanie nie je právoplatne ukončené ani po vyše 4 rokoch od jeho začatia. Konkrétne pritom poukázal na to, že mestský súd uznesením z 12. januára 2024 prerušil napadnuté konanie do právoplatného skončenia konania na Správnom súde v Banskej Bystrici vedeného pod sp. zn. ZA-16Sa/25/2022. Pritom podľa sťažovateľa toto konanie na správnom súde bolo právoplatne skončené už 5. októbra 2023, a teda rozhodnutie o prerušení napadnutého konania mestským súdom bolo zjavne nedôvodné. Okrem toho sťažovateľ zdôraznil, že s ohľadom na predmet napadnutého konania ide o prioritné konanie, pretože sa týka nákladov na zdravotnú starostlivosť.

4. Základom ústavnej sťažnosti sťažovateľa bola teda jeho výhrada týkajúca sa dĺžky konania, ktorú sťažovateľ považuje za neprimeranú a ústavne nonkonformnú. Sťažovateľ konštatoval, že ani zložitost' prejednávanej veci nemôže ospravedlniť doterajšiu štvorročnú dĺžku napadnutého konania. Sťažovateľ pritom v napadnutom konaní vystupoval aktívne a iniciatívne, prietahy v napadnutom konaní teda zavinili výhradne konajúce súdy.

5. Sťažovateľ si uplatnil aj finančné zadostučinenie, ktoré postupne navýšil na sumu 8 000 eur. Túto sumu odôvodnil neefektívnou a nesústredenou činnosťou konajúcich súdov spôsobujúcou porušenie ním označených práv, ktoré ale už nie je možné napraviť bez priznania náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

II.

Procesný postup ústavného súdu

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 164/2025-25 z 11. marca 2025 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

7. Ústavný súd následne výzvou z 13. marca 2025 vyzval predsedníčku mestského súdu na zaslanie príslušného súdneho spisu a tiež, aby sa vyjadrila k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Podpredseda mestského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 17. apríla 2025 zhrnul stručnú chronológiu napadnutého konania, z ktorej vyvodil, že súd v napadnutom konaní postupoval plynule, a teda bez zbytočných prieťahov. Podotkol, že súd vydal 19. februára 2025 rozsudok, ktorým zamietol žalobu sťažovateľa, ale tento podal v zákonnej lehote odvolanie, a preto rozsudok dosiaľ nenadobudol právoplatnosť. Okrem toho podotkol, že sťažovateľ zavádzal vo svojej ústavnej sťažnosti, keď tvrdil, že mestský súd nereagoval na jeho sťažnosť na prieťahy adresovanú predsedovi súdu z 26. septembra 2024. Táto sťažnosť bola riadne vybavená a upovedomenie o spôsobe jej vybavenia (kde súd konštatoval jej nedôvodnosť, pozn.) bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 25. októbra 2024. Ako dôkaz pripojil k svojmu vyjadreniu aj kópiu tohto upovedomenia. Okrem toho pripojil k svojmu podaniu aj vyjadrenie zákonnej sudkyne. Táto vo svojom vyjadrení tiež zhrnula chronológiu napadnutého konania, pričom rovnako ako podpredseda dospela k záveru, že súd postupoval priebežne a bez zbytočných prieťahov. Okrem toho uviedla, že dĺžku konania ovplyvnili nadbytočné podania procesných strán a potreba ich doručovania protistrane, tiež okolnosť, že napadnuté konanie bolo dvakrát prerušené, ako aj komplikovaná spolupráca so svedkom [REDACTED] [REDACTED]. Z uvedeného vyvodila, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov v napadnutom konaní nebolo porušené.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu a jeho predchodcu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-24C/71/2020 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že spory týkajúce sa nákladov na zdravotnú starostlivosť nemožno považovať *a priori* za jednoduché, a to najmä zo skutkového hľadiska. Častokrát je totiž potrebné znalecké dokazovanie, čo pochopiteľne zvyšuje časovú náročnosť konania. V tomto prípade konajúcemu súdu pomerne dlho trvalo získať stanovisko hlavného odborníka Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pre gastroenterológiu [REDAKOVANÉ]. Dĺžku napadnutého konania v tomto prípade bolo čiastočne možné pripísať aj faktickej zložitosti prerokúvanej veci.

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd uznáva, že obe zo sporových strán boli veľmi aktívne a produktívne, čo sa týka podaní adresovaných konajúcemu súdu. Táto okolnosť ale sama osebe neznamená, že by spôsobovali priet'ahy v konaní. V prípade, ak boli tieto podania skutočne nadbytočné (ako tvrdila zákonná sudkyňa, pozn.), konajúci súd ich nemusel excesívne vyhodnocovať z obsahového hľadiska a ich jednoduché preposlanie protistrane nebolo spôsobilé neúmerne predĺžiť konanie.

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného mestského súdu, resp. jeho predchodcu v napadnutom konaní. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti zavádzal, ak tvrdil, že mestský súd 12. januára 2024 prerušil napadnuté konanie do skončenia konania (pred Správnym súdom v Banskej Bystrici), ktoré už bolo v tom čase právoplatne ukončené. Podľa uznesenia mestského súdu č. k. B5-24C/71/2020-420 z 21. októbra 2024, ktorým rozhodol o pokračovaní v konaní, rozsudok Správneho súdu v Banskej Bystrici sp. zn. ZA-16Sa/25/2022 z 5. septembra 2023 nadobudol právoplatnosť až 5. októbra 2024. V každom prípade aj s ohľadom na podania sporových strán mestský súd v napadnutom konaní konal aj v období jeho prerušenia, t. j. v období od 12. januára 2024 do 21. októbra 2024. Táto okolnosť síce svedčí o tom, že iba formálne prerušenie konania v tomto

prípade nebolo efektívne, ale ako také neprispelo k priet'ahom v napadnutom konaní. Čo sa týka napadnutého konania, ale zo strany ústavného súdu nebolo možné opomenúť okolnosť, že dĺžka tohto konania pred podaním ústavnej s'ťažnosti (resp. pred vydaním neprávoplatného meritórneho rozhodnutia) presiahla 4 roky. Z priloženého súdneho spisu ústavný súd vyhodnotil ako najproblematickejšie obdobie, keď sa konajúci súd snažil získať stanovisko hlavného odborníka Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pre gastroenterológiu [REDACTED]. Išlo o obdobie 11 mesiacov medzi 12. októbrom 2022, keď súd zaslal [REDACTED] otázky predložené sporovými stranami na vyjadrenie, a 13. septembrom 2023, keď po viacerých urgenciách [REDACTED], súdu konečne odpovedal. Aj keď mimo tohto obdobia postupoval súd plynule a bez priet'ahov a výhrady s'ťažovateľa v jeho ústavnej s'ťažnosti boli nepodložené, práve už uvedené približne ročné obdobie predstavuje (osobitne v kontexte celkovej dĺžky konania) problém vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Súd totiž mohol a mal byť voči predmetnému svedkovi asertívnejší a operovať aj hrozbou poriadkovej pokuty. Výsledkom tak bol neefektívny postup (to je zrejmé zo spätného pohľadu aj vzhľadom na stručnú odpoveď, ktorú [REDACTED], napokon adresoval súdu, pozn.), ktorý spôsobil takmer 11 mesiacov trvajúcu nečinnosť.

17. V napadnutom konaní teda došlo k nečinnosti z dôvodu neefektívneho postupu zo strany mestského súdu vo vzťahu k svedkovi [REDACTED], pričom dĺžka napadnutého konania práve vďaka tejto okolnosti presiahla štyri roky ešte pred vydaním neprávoplatného meritórneho rozhodnutia. Ústavný súd preto musel konštatovať porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-24C/71/2020 (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz konať a primerané finančné zadosťučinenie

18. Ústavný súd konštatuje, že podľa skutkového stavu sa napadnuté konanie na mestskom súde skončilo vydaním zatiaľ neprávoplatného meritórneho rozhodnutia z 19. februára 2025. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovел ústavnej s'ťažnosti v tej časti, v ktorej s'ťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov (bod 4 výroku tohto nálezu), pretože takýto príkaz uložený mestskému súdu v aktuálnej procesnej situácii nemá žiadne opodstatnenie.

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

21. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zároveň sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy

pociťovanej z dôvodu porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou.

22. Sťažovateľ si uplatnil finančné zadosťučinenie v sume 8 000 eur, ústavný súd ale považoval túto sumu za neprimeranú a priznal mu vzhľadom na okolnosti veci (bod 16) finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020) a prihliadol aj na satisfakčný charakter priznaných trov právneho zastúpenia. V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda ústavný súd tiež nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za dva úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Súčasťou výslednej sumy je aj daň z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty.

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu